

Kontrola wydawania środków unijnych

Za ochronę interesów finansowych UE odpowiada specjalnie w tym celu stworzony urząd. To ta instytucja kontroluje państwa i poszczególne podmioty korzystające z funduszy unijnych. Polska, jako największy beneficjent tych środków, może znaleźć się w gronie najczęściej kontrolowanych państw.

Definicja nadużycia finansowego została określona art. 1 ust. 1 lit. a konwencji z 26 lipca 1995 r. o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich. Nadużycie finansowe powinno być kojarzone z odpowiedzialnością karną. Natomiast nieprawidłowość definiowana jako jakiegokolwiek naruszenie przepisu prawa wspólnotowego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego, które powoduje lub mogłoby spowodować szkodę w budżecie ogólnym UE w drodze finansowania nieuzasadnionego wydatku z budżetu ogólnego, jest pojęciem zdecydowanie szerszym i trzeba je rozważać raczej w granicach odpowiedzialności administracyjnej. Sankcja za popełnienie nieprawidłowości będzie polegać na zwrocie bezprawnie uzyskanej korzyści finansowej wraz z odsetkami, pozbawieniu możliwości uzyskania dofinansowania lub tymczasowego wyłączenia sprawcy z uczestnictwa w programach pomocy wspólnotowej. Prawnokarna ochrona ma zastosowanie dopiero w przypadku popełnienia nadużycia finansowego.

W odniesieniu do **wydatków** definicja nadużycia finansowego jest następująca:

- 1) każde umyślne działanie lub zaniechanie polegające na wykorzystaniu lub przedstawieniu nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów w celu sprzeniewierzenia lub bezprawnego zatrzymania środków z budżetu ogólnego UE lub z budżetów zarządzanych przez UE lub w ich imieniu,
- 2) nieujawnienie informacji, mimo istnienia szczególnego obowiązku w tym zakresie, w tym samym celu (czyli sprzeniewierzenia lub bezprawnego zatrzymania środków),
- 3) niewłaściwe wykorzystanie takich środków do celów innych niż te, na które zostały pierwotnie przyznane.

O nadużyciach finansowych związanych ze środkami unijnymi pisaaliśmy w nr. 2 z 2012 r.

www.gsia.infor.pl

W odniesieniu do **przychodów** jest to każde świadome działanie lub zaniechanie odnoszące się do:

Za nieprawidłowości można być ukaranym m.in. tymczasowym wyłączeniem z uczestnictwa w programach unijnych.

- 1) wykorzystania lub przedstawienia nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów, które ma na celu bezprawne pomniejszenie środków z budżetu ogólnego UE lub z budżetów zarządzanych przez UE lub w ich imieniu,
 - 2) nieujawnienia informacji, mimo istnienia szczególnego obowiązku w tym zakresie, w tym samym celu (czyli bezprawnego pomniejszenia środków),
 - 3) niewłaściwego wykorzystania korzyści uzyskanej zgodnie z prawem, w tym samym celu.
- duszy unijnych. Urząd prowadzi działania w obszarach:
- sprawy nadużyć finansowych poprzez prowadzenie dochodzeń administracyjnych (wewnętrznych i zewnętrznych),
 - przestępstwa korupcyjne dotyczące przede wszystkim urzędników i funkcjonariuszy wspólnotowych,
 - przestępstwa celne związane m.in. z przemytem podrabianych papierosów, alkoholu, odzieży i sprzętu elektronicznego,
 - nieprawidłowości wewnątrz instytucji europejskich,
 - udzielanie pomocy organom wspólnotowym i organom krajowym w zwalczaniu nadużyć finansowych,
 - prewencja,
 - szkolenia,
 - wzmacnianie prawodawstwa poprzez przygotowywanie propozycji legislacyjnych Komisji Europejskiej i rozwijanie koncepcji przeciwdziałania korupcji,
 - prowadzenie kontroli (monitoring), w jaki sposób zalecenia OLAF, dotyczące działań sądowych, dyscyplinarnych, administracyjnych i finansowych, są
- Ciąg dalszy na str. 16

Kompetencje OLAF

Ochroną interesów finansowych UE przed nadużyciami finansowymi, korupcją i innymi formami działań sprzecznych z prawem oraz ochroną dobrego imienia instytucji europejskich zajmuje się **Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF)**.

Zakres funkcjonowania OLAF jest jednak znacznie szerszy niż wyłącznie kontrola i ściganie nadużyć związanych z naruszeniami występującymi przy wykorzystaniu fun-

Ciąg dalszy ze str. 15

realizowane w poszczególnych krajach,

- gromadzenie i analizowanie informacji na temat wszelkich nieprawidłowości finansowych,
- współdziałanie z organami UE odpowiedzialnymi za współpracę policyjną i sądową (Eurojust oraz Europol) oraz ze służbami krajowymi państw członkowskich, krajów kandydujących, a nawet prowadzenie dochodzeń z państwami afrykańskimi oraz Bliskiego Wschodu.

Działania operacyjne

Pracownicy OLAF opracowali **procedurę postępowania w przypadku nieprawidłowości** zgłaszanych przez instytucje UE, poszczególne państwa członkowskie, podmioty gospodarcze oraz obywateli. Według niej, po dokonaniu wstępnej oceny otrzymanych informacji OLAF może:

- wszcząć dochodzenia wewnętrzne, tj. wewnątrz określonej instytucji europejskiej lub organu finansowanego z budżetu UE,
- wszcząć dochodzenia zewnętrzne, tj. na szczeblu krajowym, jeśli zaangażowane są środki z budżetu UE – podczas tych działań OLAF może przeprowadzać kontrole na miejscu oraz inspekcje w lokalach podmiotów, w ścisłej współpracy ze służbami państw członkowskich i krajów trzecich,
- podjąć działania koordynacyjne – występujące w przypadku dochodzeń dotyczących kilku państw,
- zaoferować wsparcie postępowań karnych poprzez pomoc władzom krajowym w kontekście procedur karnych.

Po przeprowadzeniu tzw. fazy dochodzeniowej zostaje przygotowany **raport** mający na celu dokonanie zgłoszenia danej sprawy do właściwych instytucji krajowych w celu

rozpoczęcia procedury administracyjnej lub karnej. Działania OLAF wspierają dwa systemy informatyczne: AFIS – System Informatyczny do Spraw Zwalczenia i Oszustw oraz CIS – System Informacji Celnej.

Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych jest stosunkowo młodą instytucją (została założona w 1999 r.), która tak naprawdę dopiero teraz zaczyna spełniać swoje zadania. Według dostępnych danych OLAF prowadzi obecnie ok. 450 postępowań, a kolejnych 200 ma być wszczętych. W związku ze specyfiką postępowań karnych lub administracyjnych poszczególnych państw członkowskich, OLAF oczekuje od instytucji krajowych szerokiej współpracy. Zwłaszcza przy sprawach o największym wymiarze i obciążonych znaczącym ryzykiem finansowym dla budżetu UE.

Jan Kordasiewicz

wspólnik zarządzający
Kancelaria Doradztwa Gospodarczego
Cieślak & Kordasiewicz

Podstawa prawna

- Konwencja o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich, sporządzona w Brukseli dnia 26 lipca 1995 r., Protokół do Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r., sporządzony w Dublinie dnia 27 września 1996 r., Protokół w sprawie interpretacji w trybie orzeczenia wstępnego przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r., sporządzony w Brukseli dnia 29 listopada 1996 r., oraz Drugi Protokół do Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r., sporządzony w Brukseli dnia 19 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. nr 208, poz. 1603)